

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

MEMÒRIA D'ACTIVITATS DE L'ANY 2012

Consell Directiu (del 30 de maig de 2012 al 13 de juny de 2013)

Presidència:	JOAN PINO VILALTA
Vicepresidència:	XAVIER ESCUTÉ GASULLA
Secretaria:	MOISÈS GUARDIOLA BUFÍ
Tresoreria:	ROSER CAMPENY VALLS
Vocalies:	ÒSCAR ALOMAR KURZ EULÀLIA COMAS LAMARCA PERE LUQUE PINO JULI PUJADE VILAR ORIOL OMS I LLOBET DELFI SANUY I CASTELLS
Representant de les delegacions:	
Delegació del Bages:	FLORENCI VALLÈS SALA
Delegació del País Valencià:	MÀRIUS MARTÍNEZ MARTÍ
Delegació d'Osona:	GUILLEM BAGARIA MORATÓ
Delegació de la Franja de Ponent:	ÀNGEL ROMO DÍEZ
Delegació de la Garrotxa:	XAVIER OLIVER I MARTÍNEZ-FORNÉS
Delegat de l'IEC:	JOAQUIM GASÁLBEZ NOGUERA
Grups de treball:	Oxygastra - Grup d'Estudi dels Odonats de Catalunya Societat Catalana de Fotògrafs de la Natura
Societats adherides:	Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà Grup Mineralògic Català Societat Catalana de Lepidopterologia Societat Catalana de Micologia Estació Biològica de l'Aiguabarreig Associació Ibèrica de Mirmecologia Associació Catalana de Malacologia Objectiu Natura, Associació de Fotògrafs de Natura de Catalunya Associació d'Amics del Museu de Ciències Naturals de Barcelona Museu de Ciències Naturals de Barcelona Societat Catalana d'Herpetologia Centre Excursionista de Terrassa Associació Montphoto Consorci dels Espais Naturals Protegits del delta del Llobregat

PRINCIPALS ACTIVITATS DUTES A TERME L'ANY 2012

Assemblea general

30 de maig de 2012. Assemblea general ordinària, amb renovació de càrrecs del Consell Directiu i nomenament de Soci d'Honor a la trajectòria científica i personal del botànic Pere Montserrat i Recoder.

Assemblea Extraordinària, en la qual es va aprovar la revisió dels Estatuts, segons l'obligació d'adaptar-los abans del 31 de desembre de 2012 al Codi Civil de Catalunya, que deroga l'anterior llei de l'any 1997.

Sessions científiques

27 de gener de 2012. *Fa 125 milions d'anys: quan els Ports eren un litoral poblat per dinosaures*, a càrrec d'ÀNGEL GALLOBART, cap del Grup del Mesozoic de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont. Museu de les Terres de l'Ebre, Amposta.

9 de febrer de 2012. *Com influeix el clima en la selecció dels hàbitats en les papallones*, a càrrec de CONSTANTÍ STEFANESCU, CBMS - Museu de Granollers de Ciències Naturals. Fundació Estudis Superiors d'Olot.

22 de febrer de 2012. *Canvi climàtic i declivi de les poblacions d'amfibis*, a càrrec de DAVID GREEN, Universitat McGill, Mont-real (Canadà). Facultat de Biologia, UB.

24 de febrer de 2012. *Canvi climàtic i declivi de les poblacions d'amfibis*, a càrrec de DAVID GREEN, Universitat McGill, Mont-real (Quebec, Canadà). Universitat de Lleida.

15 de març de 2012. *30 anys de gavina corsa a Catalunya*, a càrrec d'ALBERT BERTOLERO, Ecosistemes Aquàtics-IRTA. La Porta del Delta, el Prat de Llobregat.

18 d'abril de 2012. *Les micorrizes: una relació de conveniència entre plantes i fongs. Principals línies de recerca actuals*, a càrrec de XAVIER PARLADÉ, IRTA. Facultat de Ciències, UAB.

3 d'octubre de 2012. *«Història natural» dels canvis actuals en estequiometria i metabolisme global*. Sessió inaugural del curs 2012-2013, a càrrec de JOSEP PEÑUELAS, ecòleg (CREAF, CSIC). IEC, Barcelona.

8 de novembre de 2012. *Els lepidòpters nocturns dels espais naturals del delta del Llobregat*, a càrrec de JOSEP JOAQUIM PÉREZ DE-GREGORIO, DIEGO FERNÁNDEZ i MARTÍ RONDÓS, del Museu de Ciències Naturals (Zoologia) de Barcelona. La Porta del Delta, El Prat de Llobregat.

10 de novembre de 2012. *Clima i bolets*, a càrrec de JAUME LLISTOSELLA, micòleg. Museu de les Terres de l'Ebre, Amposta.

Cursos naturalistes

10 i 11 de març de 2012. *Els vertebrats del Permià i el Triàsic de Catalunya*, a càrrec de JOSEP FORTUNY, ARNAU BOLET i ALBERT G. SÈLLES (Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont).

24 de març de 2012. *Recollida de dades amb GPS, smartphones i PDA i manipulació amb Google Earth i MiraMon*, a càrrec d'EDUARD LUQUE i LLUÍS COMAS (CREAF).

14 i 15 d'abril de 2012. *Fotografia macro de camp*, a càrrec d'ALBERT MASÓ (biòleg i professor i fotògraf de natura).

21 i 22 d'abril de 2012. *Les orquídiades de Catalunya*, a càrrec de JOAN FONT (Universitat de Girona).

28 i 29 d'abril de 2012. *La identificació auditiva dels ocells. Taller d'iniciació al reconeixement de les vocalitzacions dels ocells*, a càrrec d'ELOÏSA MATEU.

12 i 13 de maig de 2012. *Avaluació del maneig i de l'estat ecològic de les pastures*, a càrrec d'ANDREU SALVAT (Aprèn, Serveis Ambientals, SL.), BERNAT PERRAMON (PNZVG) i JORDI ARTOLA (CBMS Can Jordà).

26 i 27 de maig de 2012. *Flora i vegetació de les muntanyes de Prades*, a càrrec de JULIÀ MOLERO i RAMON MARIA MASALLES, botànics.

30 de juny i 1 de juliol de 2012. *Identificació dels opistobranquis del mar català*, a càrrec de GUILLEM MAS i ELISENDA NAVARRO, biòlegs, Grup de Recerca d'Opistobranquis de Catalunya.

12 i 13 de maig de 2012. *Avaluació del maneig i de l'estat ecològic de les pastures*, a càrrec d'ANDREU SALVAT (Aprèn, Serveis Ambientals, SL.), BERNAT PERRAMON (PNZVG) i JORDI ARTOLA (CBMS Can Jordà).

9 i 10 de juny de 2012. *Les papallones mediterrànies*, a càrrec de CONSTANTÍ STEFANESCU (CBMS - Museu de Granollers Ciències Naturals) i PERE LUQUE (ICHN - Museu de les Terres de l'Ebre).

7 i 8 de juliol de 2012. *Descoberta i estudi dels micromamífers de muntanya. Posada en marxa d'una estació de seguiment*, a càrrec d'ALFONS RASPALL, biòleg i divulgador ambiental i IGNASI TORRE, biòleg i coordinador del projecte SEMICE.

Projectes

- Els sistemes naturals del delta del Llobregat. Estudi pluridisciplinar sobre els sistemes naturals d'aquesta zona humida en el qual participen 20 equips diferents de recerca.
- Recull de noms catalans de plantes. Projecte endegat pel TERMICAT per tal de donar a conèixer els noms de les plantes.
- Estratègia Catalana de Conservació de flora El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural va encarregar, a la ICHN, la redacció d'una Estratègia Catalana de Conservació de Flora (ECCF). El 22 de maig de 2012 es va constituir un Grup Promotor de l'ECCF que va preparar els primers documents de treball, presentats a les III Jornades de Conservació de Flora (Lleida, 14-16 de juny de 2012). Els treballs de l'ECCF continuaran al llarg de tot l'any 2013.
- Estat del medi natural a Catalunya. Càlcul dels indicadors per elaborar l'Informe sobre l'estat i les tendències del medi natural a Catalunya 2012.
- FENOCAT. Per encàrrec del Servei Meteorològic de Catalunya, la ICHN ha proposat les espècies que es controlaran per part de la Xarxa Fenològica de Catalunya, tasca per la qual ha comptat, també, amb el suport de l'Institut Català d'Ornitologia i amb el Museu de Granollers.

Jornades i seminaris

Del 6 al 9 de juny de 2012. *Segones Jornades de Prospecció Biològica de Catalunya*. Organitzades per la Direcció General de Polítiques Ambientals del Departament de Territori i Sostenibilitat i amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural i la Institució Catalana d'Història Natural.

Del 14 i el 16 de juliol de 2012. *III Jornades de Conservació de Flora*, organitzades per la Universitat de Lleida i el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, amb l'assistència d'un centenar de participants de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears i Andorra.

21 de novembre de 2012. Sessió conjunta CREAM-ICHN-SCB. *Fauna i canvi global*.

Recerca participativa

Els grups de recerca endegats per la ICHN i les seves delegacions i grups de treball són els següents: Orquídiades del Ripollès; Orquídiades del Solsonès; Ortòpters de la Garrotxa; Flora de la Garrotxa; Orquídiades de la Garrotxa; Papallones diürnes de la Garrotxa; Seguiment de les libèl·lules de Catalunya; Coleòpters florícoles del Vallès Occidental; Orquídiades d'Osona. La ICHN col·labora amb el Museu de Ciències Naturals de Barcelona, aportant dades pel a l'elaboració del Catàleg dels projectes de recerca participativa.

El web de les sortides naturalistes

Pàgina que ofereix diversos itineraris naturalistes pels espais d'interès natural dels Països Catalans. Durant l'any 2012 s'hi han incorporat els itineraris següents: Puig Lluent (Berguedà), Collserola (Vallès Occidental) i la serra de Montsià (Montsià).

Premis per a estudiants

El jurat format per Òscar Alomar Kurz, Xavier Oliver Martínez-Fornés i Joan Pino Vilalta, atorgà el premi al treball *Les plantes endèmiques dels Pirineus. Una anàlisi ecològica i biogeogràfica de la flora vascular exclusiva de la serralada*, de Cristina Rota Moreno.

Col·laboracions i participació

Participació en la Xarxa Catalana de Custòdia del Territori. És membre del Consell Consultiu del Consorci per a la protecció i la gestió de l'espai d'interès natural de l'Alta Garrotxa. És membre del Consell Consultiu del Parc de Collserola. Manté un conveni de col·laboració amb la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC).

És una organització signant del Compromís Ciutadà per a la Sostenibilitat - Agenda 21 de Barcelona.

La Institució participa al Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

És membre de la Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre, en la qual participa com a representant del sector científicotècnic.

Manté un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament del Prat de Llobregat.

Per encàrrec de l'IEC, coordina els representants en els diferents organismes relacionats amb la conservació de la natura a Catalunya.

Col·labora amb el Consell de Protecció de la Natura, essent els representants de l'IEC, socis de la ICHN.

Publicacions

Notícies de la ICHN, números 99, 100, 101, 102, 103 i 104.

Butlletí de la ICHN, número 76.

Activitats de la delegació del Bages

Sortides naturalistes

Curs de sortides guiades a espais naturals de Catalunya dedicades a botànica, zoologia, ecologia i geologia, més un curs de botànica descriptiva. El conjunt d'aquestes sortides és una mostra representativa de la varietat d'ambients naturals catalans i de les diferents disciplines que estudien la natura, a càrrec de JORDI BADIA, ORIOL OMS i FLORENCI VALLÈS.

Durant el 2012 s'han dut a terme les sortides següents:

21 de gener de 2012. *El castell d'Olèrdola i la costa del Garraf* (Garraf).

25 de febrer de 2012. *Les Agulles de Montserrat i la vall de Julenques*.

24 de març de 2012. *Els Montsagres i lo Parot* (Terra Alta i Baix Ebre).

28 d'abril de 2012. *Sant Aniol d'Aguja* (Garrotxa).

19 de maig de 2012. *Natura i residus salins a la vall del Llobregat* (Bages).

16 de juny de 2012. *La serra de Catllaràs* (Berguedà).

7 de juliol de 2012. *Travessa del Port del Comte* (Solsonès i Alt Urgell).

26 de setembre de 2012, conferència. *Els amfibis de la Catalunya Central i el projecte basses* del GNO-ICHN, a càrrec de CARLES MARTORELL del GNO-ICHN.

6 d'octubre de 2012. *Serra de Bufadors* (Osona i Ripollès).

10 de novembre de 2012. Sortida naturalista al *bosc de Poblet* (Conca de Barberà).

17 de novembre de 2012. *Sortida de bolets*. Sortida micològica emmarcada dins la Setmana de la Ciència i posterior exposició de bolets a la UVic.

15 de desembre de 2012. *L'Obac més amagat: el Farell, Castellsapera i Rellinars* (Bages i Vallès Occidental).

Web del medi natural a Catalunya

S'ha treballat en el disseny i continguts del web del medi natural a Catalunya.

Activitats de la delegació de la Franja de Ponent

Activitats formatives

26 i 19 de maig de 2012, a Seròs, curs sobre *Introducció a la botànica de camp: la flora i la vegetació de l'Aiguabarreig Segre-Cinca*, a càrrec d'ÀNGEL ROMO.

Activitats de la delegació d'Osona - Grup de Naturalistes d'Osona

Projectes de conservació

Projecte Basses. S'ha continuat treballant en la restauració de basses agrícoles. S'ha ampliat el cens existent i s'ha actualitzat la informació de basses ja catalogades, completant dades que faltaven. S'han restaurat les basses de l'Albareda (Seva), Rovira Nova i Vinyoles.

Projecte Gralla. Primer cens hivernal simultani de gralles.

Conservació i custòdia del territori. S'ha continuat donant compliment als acords de custòdia establerts amb les finques de Castell de Vilagelans (Gurb), Diumeres (Manlleu) i Niubó (Manlleu), així com amb el refugi de caça menor del Pla del Castell (Tavertet).

Diagnosi de la població reproductora d'aufrany (Neophron percnopterus) a la Catalunya central.

Sortides i activitats

S'han realitzat diverses sortides sobre orquídies, odonats, ratpenats, bolets, etc.

24 de març de 2012. Sortida *geològica i paleontològica* a Sant Martí Xic (Sant Hipòlit de Voltregà, Osona).

14 de juliol de 2012. *Sortida d'odonats*.

17 de novembre de 2012. *Sortida de bolets* a Taradell.

14 de setembre de 2012. *Nit Europea de Ratpenats*, a Vic.

5 de maig de 2012. *Sortida nocturna a la bassa de Sabaters* a Tavèrnoles.

27 de setembre de 2012. *Xerrada sobre els amfibis i el Projecte Basses* del GNO.

Activitats de la delegació de la Garrotxa

3 de febrer de 2012. **Assemblea general**. Es va fer balanç, es va presentar la Memòria d'activitats de la delegació 2012.

Grups de treball

Grup Orchis d'estudi de les orquídies: coordinat per XAVIER OLIVER, s'ha continuat recollint citacions de la comarca i s'han organitzat sortides i exposicions.

Grup d'estudi de papallones diürnes: coordinat per JORDI ARTOLA, BETH COBO i MIKE LOCKWOOD, s'han organitzat sortides de reconeixement i una guia de les papallones del municipi d'Olot.

Grup de flora vascular: coordinat per XAVIER OLIVER, s'ha iniciat el procés d'introduir les dades a la base de dades i alguns participants han prospectat i han aportat dades.

Grup d'estudi dels ortòpters: coordinat per RAFAEL CARBONELL, s'han realitzat dues sortides:

Grup d'estudi dels ocells: coordinat per FRAN TRABLON, s'ha realitzat una sortida.

Activitats formatives i divulgatives

10 de maig de 2012. Sortida pràctica a la Garrotxa **Conservació i gestió de flora i hàbitats a la Garrotxa**, a càrrec de XAVIER OLIVER.

29 de juny de 2012. **Cartografia de la flora amenaçada del Ripollès**, a càrrec de BEATRIU TENAS i XAVIER OLIVER.

Seminaris

Dissabte 18 de febrer de 2012. *VI Seminari sobre patrimoni natural de la comarca de la Garrotxa*. Va comptar amb l'assistència de 60 persones.

Publicacions

Lithodora. Novetats botàniques de la Garrotxa, 2010.

Annals de la delegació de la Garrotxa, núm. 5. Seminari sobre el Patrimoni natural de la comarca de la Garrotxa, 26 de febrer de 2011.

Podeu consultar la memòria detallada al web de la delegació (<http://blocs.iec.cat/ichn-garrotxa/>).

Grup de treball d'estudi dels odonats Oxygastra

Treball de camp per a l'atles d'odonats de Catalunya. Membres del grup van efectuar sortides a diversos punts del país, tot generant un seguit de noves dades que es podran incorporar a les base de dades del grup. Aquestes són les principals zones mostrejades al 2012:

- Els estanys i rieres de Sta. Cristina d'Aro. Trobada als massís de les Cadiretes de poblacions de l'espècie protegida *Oxygastra curtisii*, i de tres espècies bioindicadores, *Boyeria irene*, *Cordulegastar boltonii* i *Onychogomphus uncatulus*.
- Prospeccions en diversos punts dins l'aquífer Carme-Capellades.
- Diversos punts de massís del Montseny.

Col·laboració amb el projecte LIFE per la restauració de les zones humides del riu Ridaura.

Col·laboració amb els treballs de l'Atlas Europeu de Libèl·lules Atlas dels odonats de Catalunya.

Seguiments

- L'Estany de Banyoles (Pla de l'Estany)
- Delta de l'Ebre i Ports de Beseit (Montsià)
- Menorca
- La Moixina
- Serra de Montsant (Priorat)

Altres activitats

- Revisió de col·leccions
- Conservació dels invertebrats del Montseny
- Modificacions en la base de dades

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

L'exposició Natura catalana, rica i plena

La primera mostra d'imatges de la SCFN. El seu àmbit està circumscrit als Països Catalans i consta d'unes 40 fotografies de socis de la SCFN a gran format i ha estat exposada a Barcelona, Guisona, Mioà, Olot, Cervera i Lleida.

Exposició Montphoto

30 de maig de 2012. Inauguració de l'exposició Montphoto a l'IEC.

Sessions audiovisuals

S'ha continuat amb el cicle de sessions de fotografia de natura amb les projeccions següents:

22 de febrer de 2012. *Una mirada a l'Amazònia*, a càrrec de JUAN MANUEL BORRERO.

14 de març de 2012. Fotos de fauna des de l'altre costat del visor. *Aventures i desventures d'un fotògraf a la natura*, a càrrec de JORDI BAS.

24 d'abril de 2012. *Estels i píxels, el firmament a la càmera*, a càrrec de JAUME SACASAS.

30 de maig de 2012. *Per a què serveix un concurs fotogràfic? 15 anys de Montphoto*, a càrrec de PACO MEMBRIVES, JOSÉ BENITO RUIZ i ALBERT MASÓ.

18 de juny de 2012. *Camerun: un destí amb moltes àfriques. Des de les platges tropicals al desert, passant per selves primigènies*, a càrrec d'ÀLEX MARTÍN i JOAN RIERA.

2 d'octubre de 2012. *El món dels minerals, les tècniques fotogràfiques i la il·luminació*, a càrrec de JOAN ASTOR.

29 de novembre de 2012. Sessió de fotografia de natura. *La natura a Colòmbia*, a càrrec d'ALICIA GARCIA, fotògrafa de natura.